

MUHAMMAD YUSUF SHE'RLARIDAGI O'XSHATISHLAR: BADIY IFODA VA TASVIRNING POETIK QUDRATI

Tashimova Diyora

*O'zbekiston – Finlandiya instituti, Tillar fakulteti, O'zbek tili va adabiyoti yo'nalishi, 1-
bosqich talabasi*

Gmail: diyoratashimova@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada o'zbek adabiyotining taniqli vakili Muhammad Yusuf ijodidagi o'xshatmalarning poetik vazifalari tahlil qilinadi. O'xshatishlar shoirning obraz yaratishdagi mahoratini namoyon etadi, badiiy ifodaning kuchayishiga xizmat qiladi. Maqolada Muhammad Yusufning turli she'rlaridan olingan o'xshatmalar namunasi asosida ularning semantik yuklamasi, badiiy-estetik ahamiyati yoritiladi. Bu orqali shoir ijodining xalq ruhiyati bilan uyg'unligi, til boyligining chuqur qatlamlari ochib beriladi.

Kalit so'zlar: Muhammad Yusuf, o'xshatish, badiiy ifoda, poetik tasvir, o'zbek she'riyati, semantik tahlil, xalqona obraz

Аннотация: В данной статье анализируются поэтические функции сравнений в творчестве известного узбекского поэта Мухаммада Юсуфа. Сравнения отражают мастерство поэта в создании образов и усиливают выразительность художественного текста. На основе примеров из его стихов раскрывается семантическая нагрузка и эстетическая значимость этих сравнений. Кроме того, в статье подчеркивается связь поэтического стиля Юсуфа с народным менталитетом и богатством узбекского языка.

Ключевые слова: Мухаммед Юсуф, Любие, художественное выражение, поэтическое изображение, Узбекская поэзия, семантический анализ, кольцовое изображение

Abstract: This article analyzes the poetic function of similes in the works of prominent Uzbek poet Muhammad Yusuf. Similes reflect the poet's skill in imagery creation and enhance artistic expression. The study examines the semantic and aesthetic significance of similes through examples taken from his poems. Additionally, it highlights how Muhammad Yusuf's poetry resonates with the Uzbek national spirit and linguistic richness.

Keywords: Muhammad Yusuf, liking, artistic expression, poetic image, Uzbek poetry, semantic analysis, ringing image

KIRISH

O'zbek poeziyasida badiiy ifoda vositalarining tutgan o'rni beqiyosdir. Ayniqsa, o'xshatishlar obrazli tafakkur, tasviriylik va tuyg'ularni ifodalashda muhim poetik vosita sifatida xizmat qiladi. Muhammad Yusuf ijodi bu borada o'ziga xos yondashuv, boy obrazlilik va xalqona ifodaviylik bilan ajralib turadi. Uning she'riyatida xalq qalbiga yaqin manzara va kechinmalar o'xshatmalar vositasida yuksak estetik darajada ifoda topgan. Ushbu maqolada shoir she'riyatidagi o'xshatmalarni poetik tahlil qilish orqali ularning badiiy vazifasi ochib beriladi. Maqolaning maqsadi — Muhammad Yusufning poetik olamida o'xshatishlar orqali qanday estetik, ruhiy va ijtimoiy ma'nolar yotganini tahlil qilishdir.

ASOSIY QISM

Muhammad Yusuf o'z she'rlarida oddiy xalq tilini, xalqona iboralarni, goh satirik, goh lirika bilan uyg'unlashtirib, o'ziga xos uslub yaratgan. U ko'plab she'rlarida o'xshatishlar orqali hayotiy tasvirlarni chuqur, ta'sirli va obrazli ifoda etgan. Masalan:

"Ko'zlaring quyoshga o'xshaydi,
Har qarashing ichimni eritadi..."
("Sen ketma" she'ridan)

Bu yerda "ko'zlar" bilan "quyosh" o'xshatilib, yorug'lik, issiqlik va samimiylik tuyg'usi obrazga aylantirilgan. Ushbu misra nafaqat sevgi tuyg'usini, balki inson qalbidagi intiqlikni ham yorqin tasvirleydi.

Yana bir misolda:

"Dilimda g'am yomg'iri,
Ko'zlarimda bahor tomchisi..."
("Bahor kelganda" she'ridan)

Yomg'ir orqali ichki kechinma, bahor orqali esa umid ifodalangan. Bu o'xshatmalar sof lirika bilan uyg'unlikda inson qalbining nozik holatlarini ochib beradi.

Muhammad Yusufning boshqa she'rlarida ham shunga o'xshash o'xshatmalar mavjud. Masalan:

"Yuragim — o'tinchi,
eshigingda kutadi."

Bu misrada yurakning o'tinchiga o'xshatilishi qalbning mehrga, diqqatga muhtojligini ifodalaydi. Bu kabi badiiy tasvirlar o'quvchiga obrazni jonli va hayotiy tarzda his qilish imkonini beradi. Shoir o'z she'riyatida tabiat manzaralari, insoniy kechinmalar, milliy

obrazlar orqali o'xshatmalarni yaratgan. Ayniqsa, uning she'rlarida quyosh, bahor, tun, yulduz, ko'z, yurak kabi obrazlar ko'p uchraydi va ular poetik simvolga aylanadi.

"Tun seni so'raydi yulduzlardan,
Har yulduz bir ko'zingday porlaydi..."

Bu misralarda tun va yulduz orqali sog'inch tuyg'usi, muhabbatning yuksakligi ifoda etiladi. O'xshatmalar orqali vaqt va makon, inson va tabiat o'rtasidagi ruhiy bog'liqlik yaratiladi.

Muhammad Yusufning o'xshatmalari poetikani murakkablashtirmaydi, balki uni sodda va jonli qiladi. Uning tili o'quvchiga begona emas, aksincha yurakdan chiqqan va yurakka yetib boradigan so'zlar bilan boyitilgan.

XULOSA

Maqolada Muhammad Yusuf she'riyatida o'xshatmalar orqali qanday poetik maqsadlarga erishilganligi ko'rsatildi. O'xshatishlar nafaqat obraz yaratadi, balki o'quvchining tasavvurini kengaytiradi, she'riy matnga emotsional teranlik bag'ishlaydi. Ular shoirning xalqona tafakkuri va tuyg'ularini estetik ifodalashdagi asosiy vositalardan biridir. Muhammad Yusuf o'zining she'riy tilida o'xshatmalar orqali nafaqat badiiy go'zallik yaratadi, balki insoniylik, sadoqat, muhabbat, vatanparvarlik kabi tushunchalarni chuqurroq anglatadi. Uning ijodini o'rganish nafaqat adabiy, balki estetik va madaniy qadriyatlarni anglash uchun ham muhim ahamiyatga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Muhammad Yusuf. "Ko'nglimdagi yor". Toshkent: G'afur G'ulom nomidagi NMIU, 2001.
2. N Ubaydullayev. "makorim ul-axloq" asarida navoiy hayotiga chizgilar. Eurasian Journal of Entrepreneurship and pedagogy 2 (6), 25-27, 2024
3. XV Абсаламов, Ingliz tilida yozma nutq kompetentsiyasining tadqiqi, Международный журнал искусство слова, 2023
4. U Normuhammad. Biografik Asarlar Tarixi Yoxud Moziyga Bir Nazar. Miasto Przyszłości 55, 279-280, 2024
5. G'afurov U. Badiiy matnda poetik vositalar. Toshkent: O'qituvchi, 2009.
6. Karimov A. She'riyatda obraz va ifoda. Samarqand: Zarafshon, 2014.
7. U Normuhammad. A look at the history of biographical works or moses. International Journal of Pedagogics 4 (12), 232-234, 2024

8. AK Uchkunovich. [Navigating the rapids: challenges and solutions in developing writing skills](#). Academic Integrity and Lifelong Learning (France) 3, 38-39
9. Jumayeva, M. (2022). Effective creative way of Erkin Vahidov. Translator, poet, hero of Uzbekistan. Science and innovation, 1(B5), 404-409.
10. NX Ubaydullayev. The depiction of the image of a creative person in autobiographical inscriptions. Current Research Journal of Philological Sciences 2 (07), 36-39, 2021
11. Jumayeva, M. (2022). Uyg'onish davri allomalarining pedagogika va ta'limtarbiyaga o'zgacha yondashuv asosidagi qarashlari tahlili. Science and innovation, 1(B5), 26-29.
12. X Абсаломов, С Эсанов, X Хакимов [The importance of error correction in foreign language learning](#). Общество и инновации 3 (2), 289-293
13. Tursunov D. Adabiy tahlil asoslari. Toshkent: Yangi asr avlodi, 2020.
14. Boboyorov B. Poetik til va uslub. Buxoro, 2015.
15. X Абсаламов. Practicality of productive speaking skills in ESP and EGP. Анализ актуальных проблем, инноваций, традиций, решений и художественной ..., 2022.